

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2020/21:31 och 355 till justitieutskottet

2020/21:171, 249, 347 och 357 till finansutskottet

2020/21:358 till skatteutskottet

2020/21:310 till civilutskottet

2020/21:289 till finansutskottet

2020/21:365 till skatteutskottet

2020/21:298, 346, 349 och 356 till justitieutskottet

2020/21:274 till socialutskottet

2020/21:273 och 308 till näringsutskottet

2020/21:348 till arbetsmarknadsutskottet

2020/21:297 och 354 till utbildningsutskottet

EU-dokument

COM(2020) 571 till arbetsmarknadsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 18 november*.

§ 2 Svar på interpellationerna 2020/21:12 och 13 om månggiften i Sverige

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Fru talman! Mikael Eskilandersson har frågat mig om jag har för avsikt att agera för att inga månggiften ska få förekomma i Sverige. Sara Gille har frågat mig hur jag ska agera för att helt förhindra månggiften i Sverige.

Månggiften representerar en syn på äktenskapet som inte är förenlig med ett jämställt samhälle. Därför har vi en sträng reglering kring månggifte i Sverige. Det inte är tillåtet att ingå månggifte här, och det är inte heller möjligt för människor med anknytning till Sverige, genom medborgarskap eller hemvist, att kringgå de svenska reglerna genom att ingå månggifte i ett annat land och sedan få det erkänt här. Det är också så att möjligheterna att få uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som redan är gift med någon här i Sverige är synnerligen begränsade.

Även om vi alla delar utgångspunkten att månggifte inte är önskvärt i vårt moderna och jämställda samhälle måste man ha klart för sig att det handlar om komplexa frågor. Därför fick en särskild utredare sommaren 2018 i uppdrag att överväga hur det kan förhindras att utländska månggiften består i Sverige.

I uppdraget ingick också att redogöra för vilka rättsliga konsekvenser det får att ett utländskt månggifte inte tillåts bestå i Sverige. Det kan till exempel handla om en förlorad rätt till arv eller bodelning. Den här andra delen av uppdraget är viktig om man menar allvar med att skydda och tillvarata kvinnors rättigheter.

Utredaren överlämnade sitt betänkande tidigare i år. Det föreslås att förbudet mot erkännande ska bli heltäckande genom att kravet på anknytning tas bort. Utländska månggiften ska alltså inte erkännas här, oberoende av parternas tidigare anknytning till Sverige.

Utredaren föreslår samtidigt att det ska finnas en ventil som ska kunna tillämpas om det föreligger synnerliga skäl. Ventilen är ett undantag för att i enskilda fall kunna undvika att parter, inte minst kvinnor, drabbas av orimliga konsekvenser. Enligt utredaren kan det till exempel handla om att mannen ägt all egendom och att hans maka skulle drabbas tungt av att bestämmelser om bodelning, underhåll och arv inte har någon verkan. Det skulle då kunna finnas ett visst utrymme för att tillerkänna äktenskapet rättsverkningar inom ramen för till exempel en arvstvist. Avsikten är alltså inte att månggiften som sådana ska tillåtas bestå.

Utredarens bedömning är att ventilen också behövs för att uppfylla våra internationella åtaganden, bland annat enligt Europakonventionen för mänskliga rättigheter.

Utredaren har övervägt olika alternativ för när de nya bestämmelserna ska börja tillämpas. Hon har stannat vid att föreslå att de, som brukligt, ska gälla för äktenskap som har ingåtts efter ikraftträdandet.

Betänkandet har remitterats, och förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

Regeringen har agerat, och vi kommer att fortsätta agera mot månggiften. Jag välkomnar en bred politisk uppslutning kring detta.

Anf. 2 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar Morgan Johansson för svaret.

Vi fick höra många vackra ord – men med ganska lite innehåll om man skärskådar vad som egentligen sas.

Morgan Johansson avslutar med att välkomna en bred politisk uppslutning kring detta, men sanningen är att någon sådan inte finns, i alla fall inte om man efterfrågar en bred politisk uppslutning kring att månggiften inte ska förekomma alls i Sverige. Vad jag vet är det bara mitt eget parti, och möjligen Kristdemokraterna, som vill se ett Sverige helt utan månggiften. Det är bara vi som har varit tydliga med att vi vill ha ett sista datum för när månggiften ska vara upplösta.

Den utredning Morgan Johansson talar om var kraftigt bakbunden. Enbart förslag som syftade till att utländska månggiften inte skulle bestå i Sverige var uppdraget. Ingenting var riktat mot alla de månggiften som redan finns i Sverige.

Det blev således också urvattnade förslag som inte stoppar några av de pågående månggiftena. Ska man dessutom gå på huvudförslaget i utred-

ningen stoppar det bara de månggiften som tillkommit efter det datum då denna lag så småningom träder i kraft. Det skulle i praktiken betyda att någon kan komma hit om tio år och hävda att man gifte sig innan denna lag trädde i kraft, och då skulle denna person kunna bibehålla sitt månggifte i Sverige.

Det hänvisas alltid till att det vore retroaktiv lagstiftning i det fall att en förändring skulle göras som också gällde bakåt i tiden. Men här måste man skilja på civilrätt och straffrätt. I straffrätt har vi inte retroaktiv lagstiftning eftersom vi inte vill straffa någon för något som var lagligt när det gjordes. Men nu handlar det inte om att straffa människor utan om att frigöra människor från äktenskap som ingåtts på ett sätt som vi aldrig skulle acceptera i Sverige.

I civilrätt genomförs ständigt retroaktiv lagstiftning. Den som till exempel startade ett företag eller gifte sig på 50-talet kan inte använda sig av lagar och regler som gällde på 50-talet utan får vackert finna sig i dagens lagar och regler.

Jag ser månggifte som pågående övergrepp. Varför man inte skulle agera hårdare mot dessa pågående övergrepp har jag svårt att förstå. Varför fick inte utredningen i uppdrag att ta fram ett förslag för att avsluta redan registrerade månggiften i Sverige? Det hade varit det mest naturliga, och regeringen hade lång tid på sig att förbereda hur denna utredning skulle se ut.

Sanningen är att regeringen snarast motsatte sig en fungerande lagstiftning och tillsättandet av en utredning. Det var först när civilutskottet via påtryckningar försökte lägga in även en utredning om månggifte i Barnäktenskapsutredningen som regeringen kände sig tvungen att göra något. Heléne Fritzén initierade då en undersökning för att kartlägga hur många månggiften som fanns i Sverige. Dock gjordes ingen kartläggning av inofficiella månggiften.

Jag vill minnas att alla partier utom mitt kallades till Morgan Johansson när det gällde detta att lägga till månggiften i Barnäktenskapsutredningen. Att man inte kallade mig ser jag inte som särskilt bekymmersamt, för jag hade inte ändrat uppfattning. Jag ansåg redan då att vi borde utreda det så snabbt som möjligt och förbjuda alla månggiften i Sverige.

Anf. 3 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Statsrådet har rätt i en sak han säger: Månggiften är inte förenligt med ett jämställt samhälle. Samtidigt klingar det illa eftersom statsrådet sitter i en regering som påstår sig stå upp för kvinnors rättigheter men inte gör det.

Vi har ett samhälle där övergrepp på kvinnor har blivit en vardag, där kvinnor inte vågar gå ut på kvällarna och där flickor och kvinnor gifts bort mot sin egen vilja – allt under styret av vår så kallade feministiska regering.

Månggifte existerar uteslutande i starkt patriarkala rättsordningar. Mannen är den som tillåts ingå äktenskap med flera kvinnor, och kvinnorna tvingas till underkastelse. Det är inte förenligt med vare sig de jämställdhetsambitioner vi har i Sverige eller grunderna för vår rättsordning.

Polygami har negativa konsekvenser för kvinnor, och barn, på flera sätt. Kvinnor i polygama äktenskap är underordnade sina män och har

mindre kontroll över familjens utveckling. De löper även större risk att drabbas av låg självkänsla och depression.

Statsrådet säger att det inte är tillåtet att ingå månggifte i Sverige, men, fru talman, det är inte det som är problemet. Problemet är att människor som redan är gifta med flera personer kommer hit och får äktenskapet godkänt här. Det rör sig alltså om människor som kommer till Sverige utan anknytning till Sverige eller svenskt medborgarskap.

Regeringens system gör också att de som lever i ett månggifte får mer bidrag än de som inte gör det eftersom de ses som ensamstående. Ett exempel är Nackamannen som var gift med två kvinnor och fick bidrag för båda fruarna.

Feministerna i Sveriges regering och riksdag måste sätta stopp för detta och sätta ned foten mot all form av hedersförtryck och offentligt finansierade harem i Sverige.

Anf. 4 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Först måste man ha klart för sig vad som gäller och har gällt länge i Sverige. Det är förbjudet att ingå månggifte i Sverige, och det har det alltid varit såvitt jag vet. Det förekommer i en del andra länder och har gjort så under lång tid. Det finns i Mellanöstern och Afrika, men det finns exempel också i USA, där framför allt mormoner har praktiserat det.

Det är inte bara förbjudet att ingå månggifte i Sverige, utan det är också förbjudet för en person med hemvist i Sverige att åka utomlands för att ingå månggifte. Detta grundar sig på vår syn att det är ett gammalt och patriarkalt synsätt som inte har någon plats i ett jämställt samhälle.

Frågan gäller som sagt hur man ska hantera de fall då det kommer hit människor som har ingått månggifte i andra länder. Det utredningsförslag som nu ligger på bordet innebär att utländska månggiften inte ska godkännas i Sverige. Det är klart och tydligt på det sättet.

Samtidigt måste man se till kvinnans bästa i dessa situationer. Om ett äktenskap inte erkänns får det rättsliga och ekonomiska följder för de kvinnor det berör. De förlorar sin arvsrätt och sina rättigheter vid en eventuell bodelning. Det kan handla om att de förlorar underhållsrätt. Vi pratar om personer som kanske har varit gifta i 30 år och har gemensamma barn. När äktenskapet inte erkänns i Sverige kan det få sådana ekonomiska följdeverkningar.

Det måste därför finnas någon form av ventil som gör det möjligt för dessa kvinnor att, även om själva äktenskapet inte erkänns, hävda sina ekonomiska rättigheter i förhållande till mannen också efter att de kommit till Sverige. Det är precis så förslaget är utformat. Det handlar helt enkelt om att se till att kvinnorna får någon form av rättighet i förhållande till mannen som de kan hävda vid en eventuell arvstvist eller bodelning.

När det gäller retroaktiviteten säger utredningen att detta ska gälla äktenskap som ingåtts efter det att lagstiftningen trätt i kraft. Ett nära nog enigt utskott har sagt att det ska gälla från det att man har kommit till Sverige. Det här har nu remitterats, och vi kommer att göra bedömningar utifrån remissynpunkterna. Vår ambition är naturligtvis att gå utskottet till mötes. Sedan finns det många detaljer som måste lösas efter hand. Jag tänker inte gå in på dem nu, men att på ett eller annat sätt gå utskottet till

mötes i den delen är vår absoluta ambition. Vi planerar en lagrådsremiss under våren 2021.

Jag noterar att Sverigedemokraterna talar mycket om månggifte och hur detta strider mot våra grundläggande värderingar. Så är det naturligtvis, men problemet för er sverigedemokrater är att ert engagemang för dessa kvinnor inte är äkta – det är ju falskt. Vad ni egentligen vill göra med dessa kvinnor och familjer är att deportera dem till deras hemländer. Det är hela grundbulten i er politik: återvandring och deportering. Så när ni pratar om hur viktigt det är att skydda och hävda dessa värderingar kan jag inte frigöra mig från uppfattningen att ni egentligen inte bryr er särskilt mycket om vad som händer dessa kvinnor. Det viktiga är inte att få stopp på månggifte, utan det viktiga är att det inte förekommer i Sverige.

Jag skulle gärna vilja fråga Sverigedemokraterna: Om ni nu verkligen bryr er om dessa kvinnor, varför vill ni då deportera dem och deras män till deras hemländer?

Anf. 5 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Om vi börjar med Morgan Johanssons avslutande fråga om att vi skulle vilja deportera människor till deras hemländer är det inte riktigt sant. Vi har ingenstans föreslagit att straffet för månggifte ska vara deportation av kvinnorna. Vi har däremot sagt att vi inte borde acceptera månggifte i Sverige, och egentligen tror jag att jag och Morgan är ganska överens om att detta vore en bra utgångspunkt.

Jag tackar Morgan Johansson särskilt för att han meddelar att han har för avsikt att gå civilutskottet till mötes åtminstone vad gäller att räkna det datum då lagen tillkommer som det datum som ska gälla för när man kommer hit i stället för när man ingått äktenskapet. Då slipper vi det faktum att man kan komma hit om tio år och hävda att man har ingått äktenskapet innan lagen trädde i kraft.

Däremot är jag lite mer skeptisk mot påståendet att det är förbjudet att ingå månggifte i Sverige. Det förbudet gäller bara svenskar eller människor med svensk anknytning. Jag tror att tre personer från till exempel Iran skulle kunna gifta sig i Sverige och få det räknat i Iran utan att riskera att straffas av svenska lagar. Det finns ingen lag i sig som straffar dem som ingår detta äktenskap. Man kan alltså ingå ett äktenskap i Sverige och få det räknat i ett annat land. Vad jag vet har vi inget förbud mot detta, utan förbudet riktar sig enbart mot den svenska befolkningen eller den som har svensk anknytning.

Hur vanligt är det då med månggifte i Sverige, om man räknar alla som glöms bort i lagstiftningen? Den senaste siffra jag känner till är från november 2019. Då fanns det sammanlagt 625 registrerade månggiften i folkbokföringen. Av dessa avsåg 328 personer som hade utvandrat från Sverige. I runda slängar fanns det alltså 300 månggiften, vilket betyder runt 1 000 vuxna personer då varje månggifte består av minst tre personer. Till detta kommer också berörda barn.

Det har antagligen tillkommit en del månggiften efter detta datum. Det tillkom mellan 10 och 42 personer eller månggiften varje år från 2014 till 2017. År 2014 var det 16 polygama äktenskap som registrerades, 2015 var det 17, 2016 var det 42 och 2017 var det 10 månggiften som registrerades. Hur det ser ut senare vet jag inte, men detta var de siffror som togs fram i

Prot. 2020/21:15
25 september

Svar på
interpellationer

samband med den utredning där jag själv satt i referensgruppen. Det var alltså ett genomsnitt på strax över 20 per år.

Det kanske ska sägas att en del vid närmare kontroll visade sig gälla personer som egentligen inte levde i månggiften. Man räknar med att ungefär hälften var riktiga polygama äktenskap, och i så fall skulle det röra sig om strax över tio per år. Det är alltså 30 personer som tillkommer och som berörs.

Det som jag tror bekymrar Morgan Johansson allra mest är hans samarbetspartier. Både Liberalerna och Centerpartiet har en betydligt lösare syn på månggifte än vad jag tror att Socialdemokraterna har gett uttryck för, inte minst Centerpartiets migrationstalesperson Jonny Cato, som förra året i en intervju i Expressen sa att han ser både fördelar och nackdelar med månggifte. Det kan inte vara helt lätt för Morgan Johansson att få ihop de åsikterna med de åsikter som han själv, förhoppningsvis, har.

Anf. 6 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Morgan Johansson pratar om att Sverigedemokraternas engagemang för dessa kvinnor inte är äkta. Jag är själv kvinna med rötter i Mellanöstern.

Nästan 50 länder, främst i Mellanöstern och Afrika, tillåter månggifte. Dessa nationer ligger samtidigt i botten när jämställdhet rankas globalt.

Enligt islamistisk religiös rätt får en man vara gift med fyra fruar samtidigt, men sharia förbjuder kvinnor att ta flera makar. Dessa kvinnor säger aldrig ja till varandra, och inte heller uppger de att de är gifta med varandra. De betraktar sig som gifta med enbart mannen. Detta är ett formfel jämfört med vårt västerländska sätt att se på äktenskap, där alla äktenskap ska vara frivilliga och där man ska kunna säga ja till den man gifter sig med.

Att inte få bestämma vem man ska gifta sig med är helt absurt. Att tvingas gifta sig med någon som man inte har känslor för eller inte ens har träffat kan aldrig vara ett bra äktenskap för kvinnans del. Det blir ett äktenskap där kvinnan sedan får serva sin man, ställa upp i sängkammaren när han vill och föda barn åt honom, där allt kretsar kring mannen och där kvinnan ses mer som en slav än hans fru och där varje dag, varje dygn handlar om att uppfylla mannens behov.

Det borde vara en självklarhet att dessa medeltida sedvänjor inte hör hemma i dagens Sverige. Samtidigt finns det i dag flera hundra månggiften i landet, i det land där vår så kallade feministiska regering styr. Vi lever på 2000-talet och inte på medeltiden. Det är väldigt bra att regeringen åtminstone ger förslag på skärpningar. Det är jättebra. Men tyvärr är det inte tillräckligt.

Jag förstår inte varför vår regering inte kan stå upp för dessa kvinnor på riktigt och hjälpa dem på riktigt. Att påstå en sak är stor skillnad mot att faktiskt göra någonting. Trots att regeringen har suttit vid makten i så många år har den inte vidtagit tillräckligt med åtgärder för att få stopp på alla månggiften i Sverige. Månggiften strider, precis som barnäktenskap, mot grunderna i den svenska rättsordningen och mot vår västerländska syn på äktenskapet. Det är uppseendeväckande att månggiften ska tillåtas bestå endast på grund av att de har ingått i utlandet och före ett visst datum.

Fru talman! Utredningsförslaget innebär just att utländska månggiften inte ska godkännas här. Det är precis det som vi tänker gå vidare med. Men det som vi diskuterar är ikraftträdanderegler och hur många som ska omfattas. Jag har sagt i dag att jag naturligtvis är beredd att titta på hur utskottet har sett på själva retroaktiviteten och är beredd att gå utskottet till mötes i denna del. Vi i regeringen har fortfarande inte satt ned foten kring hur vi ska lösa dessa detaljfrågor. Men det kommer vi att göra under våren, och jag ser fram emot att lägga fram förslag om lagstiftning till riksdagen.

När det gäller de siffror som Mikael Eskilandersson använder sig av ska man veta att det finns stora felkällor i dem. I denna statistik registreras till exempel att kvinnor har ingått månggifte med ett antal män, vilket vi alla förstår inte är riktigt sant i de allra flesta fall. Där handlar det om att kvinnor är registrerade som gifta med personer som sedan inte har kunnat återfinnas och som kanske i själva verket är döda eller kvar i sitt hemland, där man inte har några registrerade skilsmässor. Det är alltså stora felkällor i denna statistik.

Detta spelar egentligen ingen roll. Det viktiga är att vi ser till att vi har en lagstiftning som säger klart och tydligt att vi inte erkänner månggiften i Sverige. Jag menar att detta är en jämställdhetsfråga, och vi är helt överens om att detta inte ska förekomma i Sverige.

Det som jag inte kan förstå är hur Sverigedemokraterna, samtidigt som de påstår att de vill slåss för dessa kvinnor, bedriver en politik för att deportera dem tillsammans med sina män tillbaka till hemländerna.

Då säger Mikael Eskilandersson att Sverigedemokraterna inte alls vill det. Men herregud, det räcker väl att läsa ett valfritt anförande av Jimmie Åkesson. Vad är huvudpunkten i Sverigedemokraternas politik på migrationsområdet just nu? Det är återvandring och deportering. Det är att försöka skicka ut de människor som redan befinner sig i Sverige. Det är hela grunden för Sverigedemokraternas politik.

Jag påstår att dessa kvinnor, tack vare att de har uppehållstillstånd i Sverige, har en chans att bryta sig ur dessa patriarkala strukturer.

Om Sverigedemokraterna hade fått råda hade dessa kvinnor aldrig haft en chans att över huvud taget leva i Sverige. Då hade de skickats tillbaka.

Sverigedemokraterna kan alltså inte å ena sidan stå och säga att ni vill försöka ta ansvar för dessa kvinnor och skydda dem och å andra sidan, när det är en annan publik, stå och säga: Vi ska skicka ut så många invandrare som vi bara kan ur Sverige. Det går inte.

Det kan hända att ert engagemang är äkta, det vet jag inte, men jag påstår att Sverigedemokraternas engagemang i denna fråga inte är äkta. Det är falskt. Ni vill skicka tillbaka dessa kvinnor med sina män till hemländerna. Det tycker jag att ni ska stå till svars för. Just det faktum att de har haft en möjlighet att komma till ett modernt och jämställt land och fått uppehållstillstånd här gör det möjligt för dem att leva ett mer fritt och jämställt liv och bryta sig ur dessa gamla patriarkala strukturer. Det är jag i grunden mycket stolt över. Det gör att de kan leva ett betydligt mycket bättre liv än vad de annars hade kunnat göra. Men skicka inte tillbaka dem till sina hemländer!

Återigen är min fråga: Om ni nu verkligen känner för dessa kvinnor, varför vill ni då deportera dem tillsammans med sina män tillbaka till deras hemländer?

Anf. 8 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag ska börja med Morgan Johanssons avslutande fråga. Jag förstår inte riktigt vad du menar med att vi ska deportera dessa kvinnor. Jag vet inte ens hur många av dem som är svenska medborgare i dag. Det som jag vet enligt den statistik som finns är att det redan på 1960-talet fanns personer som kom hit och var gifta med flera personer, alltså att polygama äktenskap registrerades redan på 1960-talet. Då kan man anta att dessa personer är ganska etablerade i det svenska samhället och antagligen också svenska medborgare. Vi ska givetvis inte kasta ut någon för att denna person är gift med flera personer. Däremot skulle jag vilja att vi aldrig accepterar att vi har månggiften i Sverige. Det är en helt annan sak. Man ska inte blanda ihop migrations- och återvändningspolitik med familjerättspolitik.

Regeringen vill gärna göra gällande att den gör allt den kan för att förhindra månggiften i Sverige. Men sanningen är att regeringen vill bevara alla de månggiften som redan finns och att nya ska kunna tillkomma fram till den dag som den nya lagen eventuellt börjar gälla. Allt detta är för att hålla samarbetspartierna nöjda. Det är viktigare att det är lugnt i regeringsstödet än att stå upp för de kvinnor som faktiskt drabbas i Sverige i dag.

Så länge dessa kvinnor befinner sig i Sverige tycker jag att det är mitt och vårt ansvar som politiker i Sveriges riksdag att faktiskt stå upp för dem. Att vi gärna talar om reglerna i Sverige och inte totalt sett i hela världen beror på att det är i Sverige som vi har möjlighet att bestämma och att det är i Sverige som vi kan påverka och förhindra att månggiften fortsätter att existera. Månggiften har inte varit en vanlig syn i det svenska samhället tidigare. Det har de blivit på senare tid på grund av den politik som Socialdemokraterna kanske faktiskt har det största ansvaret för.

Anf. 9 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att alla ledamöter talar via talmannen.

Anf. 10 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Statsrådet påstår sig agera. Men vi ser klart och tydligt att det inte är tillräckligt. Den socialdemokratiska regeringen har nu suttit vid makten sedan 2014. Man kan hoppas att Socialdemokraterna redan före 2014 var emot månggiften. Men trots mer än sex års hårt arbete har något förslag ännu inte kunnat tas fram som skulle förhindra alla månggiften i Sverige.

Fru talman! Om vi ska vara riktigt ärliga har vi ännu inte sett ett lagförslag, eftersom allt bara är en utredning.

I vår version för framtiden finns det inga månggiften i Sverige. Hur ser egentligen Socialdemokraternas vision för Sverige ut?

Fru talman! Förslaget innebär att inga månggiften ska godkännas här. Det avser jag att gå fram med också till riksdagen under nästa vår. Men det som jag pekar på är att när Sara Gille säger att hon inte vill ha några månggiften här menar hon egentligen att hon inte vill ha dessa kvinnor och dessa familjer här. Detsamma gäller Mikael Eskilandersson. Om Sverigedemokraterna hade fått bestämma hade dessa kvinnor aldrig fått något uppehållstillstånd. Och om Jimmie Åkesson och SD nu får bestämma ska vi se en storskalig deportering och utvisning av stora grupper av invandrare i Sverige. Det är själva grundpolitiken som Sverigedemokraterna står för, alltså deportering.

Sara Gille frågar mig om vår vision. Visionen är naturligtvis att de kvinnor som nu har kommit hit och som kanske befinner sig i dessa förtryckande strukturer ska kunna bryta sig ur dessa förtryckande strukturer och ha allt stöd och all hjälp från samhället att göra det, bland annat genom en sådan här lagstiftning men också på många andra sätt. Men man hjälper dem inte genom att kasta ut dem ur landet.

Sverigedemokraterna måste nog faktiskt svara på frågan: Hur ser ni egentligen på detta? Skulle dessa kvinnor över huvud taget ha fått uppehållstillstånd här, eller är er grunduppfattning att de egentligen ska tillbaka till sina förtryckande strukturer i Mellanöstern, i Afrika eller vad vi nu talar om?

Om ni verkligen vill dessa kvinnor något gott och något bra, se då till att slåss för deras rätt att faktiskt kunna vara kvar i Sverige så att de kan bryta sig ur dessa strukturer. Kasta inte ut dem! Problemet för Sverigedemokraterna är att det är det som är deras huvudbudskap.

Vi ska gå vidare med denna lagstiftning. Och jag har sagt att vi självklart är beredda att gå riksdagen till mötes när det gäller detaljfrågorna. Vi ska inte ha denna typ av erkännanden i Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 3 Svar på interpellation 2020/21:5 om skyddet av doktor Mukwege

Anf. 12 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Désirée Pethrus har frågat mig om jag och regeringen via FN kommer att verka för att skyddet för doktor Mukwege återupptas samt om jag och regeringen via FN kommer att verka för att rekommendationerna från 2010 års kartläggning aktualiseras.

Den verksamhet som doktor Mukwege och hans kollegor bedriver vid Panzisyukhuset är av stor betydelse och måste kunna upprätthållas. De dödshot som riktats mot honom är djupt oroande, och det är viktigt att de utreds samt att de skyldiga ställs till svars. Utrikesdepartementet och ambassaden i Kinshasa följer noggrant situationen och deltar aktivt i de lokala diskussionerna – inklusive med FN:s generalsekreterares särskilda representant, tillika chefen för den fredsbevarande missionen Monusco – för att på ett konstruktivt sätt hitta en lösning och garantera hans säkerhet. Monusco har nu också tills vidare förstärkt skyddet av sjukhuset, inklusive doktor Mukweges bostad och kontor. Det kan även noteras att president

Tshisekedi har fördömt hoten, begärt att de utreds och försäkrat att åtgärder ska vidtas för att säkra att doktor Mukwege skyddas.

I den rapport som år 2010 presenterades av FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter kartläggs allvarliga brott. Sverige tar de uppgifter som framkom i kartläggningen på stort allvar. Rapporten har tillsammans med andra FN-rapporter varit betydelsefull för arbetet med mänskliga rättigheter och mot straffrihet i DRK.

MR-situationen i DRK hålls aktuell bland annat genom att den återkommande tas upp i FN:s råd för mänskliga rättigheter, till exempel genom en resolution som förhandlas årligen och som uppmanar FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter att rapportera till rådet. Inom ramen för detta verkar Sverige aktivt för att den allvarliga MR-situationen, inte minst vad gäller sexuellt och könsbaserat våld, och vikten av ansvarsutkrävande ska belysas. Frågor om mänskliga rättigheter, inklusive den utbredda straffriheten, tas också regelbundet upp i regeringens och ambassadens samtal med kongolesiska företrädare och andra viktiga aktörer. Dessutom utgör mänskliga rättigheter och demokrati ett prioriterat område inom ramen för vårt bilaterala bistånd.

Regeringen ser mycket allvarligt på situationen avseende mänskliga rättigheter i DRK. Sverige kommer därför fortsatt att vara en stark aktör för att åstadkomma förbättringar och på så sätt bidra till en positiv utveckling i landet.

Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack för svaret, utrikesministern!

Jag är övertygad om att vi är överens om att doktor Mukweges arbete, liv och personskydd är viktigt, men jag är ändå inte riktigt nöjd. Jag hade två frågor; den ena gällde personskyddet av doktor Mukwege, och den andra handlade om FN-rapporten och hur vi ska få de åtgärder som föreslås i den att verkligen komma på plats.

I slutet av augusti varnade FN:s människorättskommissarie Michelle Bachelet för att doktor Mukwege, som mottog Nobels fredspris 2018, kunde sväva i livsfara. Detta var efter att han och hans familj tagit emot flera dödshot via telefon och sociala medier. Alla kanske inte känner till Mukweges arbete, men han är chefskirurg och gynekolog på det numera världsberömda Panzisjukhuset i Bukavu i östra DR Kongo. Sjukhuset har specialiserat sig på att operera och ta hand om kvinnor som varit utsatta för sexuella övergrepp. Han har också varit öppen med att kritisera våldet mot kvinnor och även andra brott mot mänskliga rättigheter i Demokratiska republiken Kongo.

Vi vet att mineralhanteringen i denna del av Kongo ger upphov till olika milisgrupper som skyddar verksamheten och smugglar produkter vidare. Bland dessa milismän finns många unga män som med vapen i hand utför våld inte bara mot andra män utan även mot kvinnor, då i form av fruktansvärda våldtäkter. Detta har doktor Mukwege vittnat om. Han har alltså talat ut om detta, och han har även lyft fram den FN-rapport som släpptes 2010. Den handlar om de övergrepp som begicks i landet under perioden 1998–2003, under de speciella förhållanden som rådde då – övergrepp som för övrigt tyvärr fortsätter. Men ingenting har egentligen hänt med den här rapporten.

Sveriges regering har suttit i FN:s säkerhetsråd, och jag funderar lite grann på vad utrikesministern egentligen har gjort för att i säkerhetsrådet – eller på annat sätt – påverka så att den internationella tribunalen ska öppnas och komma igång. Där skulle man nämligen på ett vettigt sätt kunna adressera straffriheten och alla de kränkningar av mänskliga rättigheter som har skett.

Det har varit hotfullt, och doktor Mukweges personskydd försvann ett tag. Nu har det återupptagits via Monusco, som är en fredsbevarande trupp i östra Kongo. Det som var fokus för min fråga var dock hur det långsiktiga skyddet av doktor Mukwege går till. Kan utrikesministern säga någonting om det?

Jag har som sagt också frågat om utrikesministern kommer att verka för att rekommendationerna från 2010 års FN-rapport om övergreppen i Kongo aktualiseras. Regeringen har ju gjort stor sak av att vara en feministisk regering, och dessutom har man i sin utrikespolitik lanserat någonting man kallar en demokratioffensiv. Det vore därför värdefullt om utrikesministern kunde säga hur den demokratioffensiv som utrikesministern driver kommer att påverka kvinnornas situation i Kongo och om den kommer att bidra till att FN-rapporten faktiskt tas på allvar.

Anf. 14 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack för att du tar upp dessa viktiga frågor, Désirée Pethrus, och framför allt för att du sätter ljuset på doktor Mukweges viktiga arbete! Vi har ju båda träffat honom, och det är ett helt fantastiskt arbete han gör.

Om vi börjar med den FN-rapport som lades fram finns det där en rad olika rekommendationer. Dessa rekommendationer tas återkommande upp inom ramen för bland annat FN:s MR-råd. Om det kommer konkreta förslag till uppföljning av de olika rapporterna tar regeringen ställning till dem efter hand. Det framkom i rapporten, precis som Désirée Pethrus säger, uppgifter om allvarliga överträdelser mot de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten. Det som kom upp där har tillsammans med andra rapporter varit betydelsefullt för det arbete med mänskliga rättigheter och mot straffrihet i DRK, och i hela regionen, som både regeringen och andra regeringar genomför.

Den väpnade konflikten i framför allt de östra delarna av DRK är komplex, både när det gäller inblandade aktörer och när det gäller vad som orsakar den. Våldet går tillbaka flera decennier och har eskalerat på flera olika sätt; enligt flera uppgifter finns det mer än 140 väpnade grupper som är aktiva i dag. De strider såväl mot varandra som mot de nationella säkerhetsstyrkorna och mot Monusco. I Nordkivu och i Sydkivu – där Panzi-sjukhuset, som doktor Mukwege arbetar vid, finns – sker det regelbundna sammandrabbningar. Inte sällan har det regional koppling, och inte sällan attackerar man även civila.

Sedan president Tshisekedi tillträdde har dock relationerna till grannländerna förbättrats. Panzisjukhuset fungerar som ett allmänt lokalsjukhus, och det är framför allt känt för arbetet med kvinnor och barn som blivit utsatta för våld. Svenskt bistånd stöttade uppbyggnaden av sjukhuset; vi finansierade det genom Sida och UD med över 17 miljoner kronor. Över 85 000 kvinnor har behandlats vid sjukhuset för bland annat komplikationer till följd av våldtäkt och förlossning.

Jag skulle säga att detta är en av världens viktigaste röster i kampen mot sexuellt våld. Det är naturligtvis en del av den feministiska utrikespolitiken att uppmärksamma detta och att lyfta upp doktor Mukweges arbete samt att ständigt i FN ta upp SRHR-frågorna, alltså frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Det är positivt att Monusco nu har stärkt skyddet av Panzisiukhuset. Behoven är dock mycket stora, och Monuscos resurser är begränsade. I mandatet ingår att skydda civila och humanitära aktörer och MR-försvarare. Nu pågår dessutom diskussioner om hur man ska avveckla denna insats för att få mer civila komponenter. Därför är det nödvändigt att vi tillsammans med nationella myndigheter hittar en långsiktigt hållbar lösning för att garantera skyddet för Panzisiukhuset och för doktor Mukwege. Det är de nationella myndigheterna som har det huvudsakliga ansvaret för skyddet, men både Sverige och andra länder deltar i diskussionen om hur detta ska lösas långsiktigt.

Anf. 15 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

Jag tror att vi är överens om vikten av att det faktiskt blir en förändring. Precis som utrikesministern säger har denna konflikt pågått i decennier, och utrikesministern säger själv att våldet har eskalerat. Vi ser inga förbättringar. Vi ser heller inga förbättringar i situationen för utsatta kvinnor. Jag läste någonstans att det är flera miljoner människor som har dött av umbäranden eller av konflikten i denna del.

Frågan är då vad man gör för att få ett stopp på denna situation. Regeringen har själv inte varit särskilt aktiv när det gäller frågan om skatteflykt, till exempel, i den del som handlar om mineralhanteringen, där vi vet att väldigt många stora multinationella företag är involverade. Tyvärr har regeringen sagt nej till EU-kommissionens förslag om att stoppa skatteflykt. Jag ifrågasätter verkligen att regeringen inte kan agera mer aktivt.

Detta är också någonting som doktor Mukwege driver – man måste göra någonting åt mineralhanteringen, för det är en av orsakerna till hela denna konflikt.

Jag läste en forskningsrapport från 2011 från American Public Health Association där man säger att 48 kvinnor i timmen våldtas i Demokratiska republiken Kongo. Världssamfundet har misslyckats totalt med att skydda de civila offren i denna konflikt.

Som utrikesministern säger är det över 50 000 som har vårdats på Panzisiukhuset. Problemet är att många förskjuts från sina familjer och inte har någon möjlighet till en utkomst efter det. Han jobbar på sjukhuset med en holistisk syn. Han hjälper dem att få ett arbete och har en väldigt bra verksamhet, också med olika utbildningar för jurister och läkare.

Han har fått väldigt många olika priser, till exempel Sacharovpriset av EU-parlamentet. Han har fått priser och hyllats av FN och EU, och han har fått Nobels fredspris. Ändå får han fortsätta att kämpa för att få resurser till sitt sjukhus. Jag har stått här förut med en tidigare utrikesminister och sagt att det måste bli en mer permanent situation för finansieringen av sjukhuset.

Jag tror att det han framför allt vill just nu är att se till att hans familj och han själv är säkra och att hela Panzisiukhusets verksamhet är säkrad. Det är också oerhört viktigt att denna FN-rapport faktiskt implementeras.

Det har gått så många decennier nu utan att någonting egentligen har blivit bättre. Om våldet eskalerar, vad är det då som saknas? Ja, det är att man vågar se på mineralhanteringen och på alla de rebellgrupper och de andra länder – de kringliggande länderna – som agerar. Sverige ger till exempel fortfarande bistånd till Rwanda trots att vi vet att den regimen är inne och tar mineraler från Kongo. Man tar pengar från de människor som skulle kunna leva i ett av världens rikaste länder på grund av alla landets mineraler. Samtidigt vet vi att det i dag är ett av världens fattigaste och farligaste länder att leva i.

Jag tycker att utrikesministern måste kunna säga mer om vad hon gör i dag för att se till att det blir en konkret förändring.

Anf. 16 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Situationen är mycket riktigt väldigt allvarlig när det gäller de mänskliga rättigheterna i Demokratiska republiken Kongo, eller DRK. Ett stort problem är den omfattande korruptionen och att det inte finns kapacitet i rättsstaten. Det råder straffrihet och rättsosäkerhet, och det finns begränsade förutsättningar för att utkräva ansvar. Dessutom förekommer det utomrättsliga avrättningar och godtyckliga frihetsberövanden, och det sexuella våldet är som sagt väldigt omfattande.

Jag är mycket orolig över de systematiska kränkningarna av internationell humanitär rätt och av de mänskliga rättigheterna. Det sker också massakrer på civila, tortyr, tvångsrekrytering – också av barn – till väpnade grupper och masskidnappningar. Dessutom sker våldtäkter hela tiden.

Frågan om mineraler och blodsmineraler är en av de frågor där Sverige har varit ledande. Som handelsminister jobbade jag väldigt mycket med detta, och vår nuvarande handelsminister jobbar också väldigt mycket med denna fråga.

Vi är en mycket aktiv och engagerad aktör i DRK, inte minst när det gäller MR-frågor och demokratifrågor. Vår demokratikampanj Drive for Democracy driver vi på alla våra utlandsmyndigheter, beroende på vad som fungerar bäst i de olika länderna och beroende på vilka problem som finns i de olika länderna. I DRK handlar det inte minst om frågan som gäller kvinnors demokratiska inflytande.

Vi jobbar med de frågor som ingår i kartläggningen från 2010, som Désirée Pethrus tog upp, och vi tar upp detta i olika internationella sammanhang. Vi är faktiskt en av världens fem största bilaterala givare. Det är bara att känna stolthet över det som vi gör där, även om vi naturligtvis hade hoppats att många länder skulle göra ännu mer.

Vi bidrar med 345 miljoner i långsiktigt bistånd genom FN och andra internationella partner. Vi har också ett tydligt jämställdhetsperspektiv; vi är som sagt en feministisk regering med en feministisk utrikespolitik. Här gäller det att särskilt se till kvinnors och flickors situation inom ramen för den feministiska utrikespolitiken.

För att stärka de mänskliga rättigheterna fyller FN:s integrerade MR-kontor i DRK en viktig funktion genom att de dokumenterar överträdelserna och driver opinionen. Sverige stöder deras arbete och har bland annat möjliggjort en specifik tjänst med fokus på att bekämpa konfliktrelaterat sexuellt våld.

Därutöver har vi ett samarbete med FN:s matprogram. Vi har sett till att 1,5 miljoner unga har nåtts av budskapet om sexuell och reproduktiv

hälsa och rättigheter och om könsbaserat våld. I samarbete med Unicef har vi också bidragit till att stärka lokala mekanismer för konfliktlösning.

Vi deltar även för att få en reformerad rättssektor och stöd till oberoende medier.

Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag förstår att utrikesministern ser många av problemen. Hon lyfter fram masskidnappningar och massakrer, och det är naturligtvis en situation som är fruktansvärd för de människor som lever i den här regionen.

Samtidigt kan jag inte låta bli att känna att det mer är symtomlindring i en av de insatser som görs. Man försöker lindra symtomen, men man har egentligen aldrig gått till botten med sjukdomen och försökt hitta anledningen till att hela den här regionen är riktigt illa ute.

Om vi inte kommer åt straffriheten och vågar gå på ledare som är ansvariga har vi inte kommit någonstans. Jag har inte hört utrikesministern säga någonting om att vi ska agera för att faktiskt ställa till ansvar de ledare som finns i DR Kongo men också de som finns i dess närhet.

Jag tror, som sagt var, att utrikesministern gärna vill göra någonting. Men det känns inte som att den feministiska politiken har fått genomslag när utrikesministern fortfarande talar om masskidnappningar och massakrer och våldet mot kvinnor som fortsätter. Det känns inte som att en demokratioffensiv är på gång, att det är någonting som regeringen driver, för demokratin har inte vunnit i östra Kongo och inte i hela DRK. Därför tror jag att vi måste fortsätta att driva på i den här frågan. Och jag hoppas att utrikesministern kommer att agera mer kraftfullt på internationell nivå för att man verkligen ska komma åt grunden till den här konflikten och att människor utsätts på det sätt som de gör i dag.

Anf. 18 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Det är lite synd att Désirée Pethrus inte har hört att jag har tagit upp ansvarsfrihet och rättssäkerhet, för jag har tagit upp det i alla mina inlägg hittills. Jag tar därför upp det en gång till.

Sverige ger ett omfattande bidrag till en reformering av rättssektorn, bland annat via organisationer som utbildar åklagare, poliser, MR-försvare och domare för att fler som begår brott faktiskt ska ställas till svars för sina handlingar. För att det inte ska råda någon tveksamhet om detta har jag nu upprepat det för tredje gången.

Fru talman! Doktor Mukwege och hans kollegor vid Panzisjukhuset utför ett mycket viktigt arbete, inte minst när det gäller det stöd som ges till överlevare av sexuellt våld. Det är positivt att Monusco har stärkt skyddet av sjukhuset, även om en långsiktigt hållbar lösning måste tas fram tillsammans med nationella myndigheter.

DRK är ett land med stora utmaningar när det gäller säkerhet, mänskliga rättigheter och den humanitära situationen. Hållbara lösningar kräver att grundorsakerna till de återkommande konflikterna och de humanitära kriserna hanteras.

Sverige är en stark och engagerad aktör och vill åstadkomma förändringar. Vi är som sagt en av de fem största bidragsgivarna i världen till Kongo och även en av de största bilaterala humanitära givarna. Därutöver

verkar vi aktivt för en förändring av situationen i landet, inklusive många av de frågor som togs upp i FN-kartläggningen 2010.

Givetvis tas frågan om mänskliga rättigheter upp regelbundet även i samtal med de kongolesiska företrädarna och andra aktörer, inklusive doktor Mukwege själv.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:15
25 september

Svar på
interpellationer

§ 4 Svar på interpellation 2020/21:6 om terrorklassning av islamist-rörelsen Hizbullah

Anf. 19 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Lars Adaktusson har frågat mig om regeringen anser att EU:s distinktion mellan Hizbullahs politiska och militära gren fortfarande är relevant samt om Sverige kommer att verka för att EU "terrorklassar" Hizbullah i dess helhet.

Sverige har inga nationella sanktioner utan följer de sanktioner som EU eller FN beslutat om. Den militära grenen av Hizbullah är listad inom ramen för EU:s terrorismsanktioner sedan juli 2013 (Common Position 2001/931). Sanktionerna innebär bland annat en frysning av tillgångar och förbud mot tillhandahållande av medel. Listan över personer, grupper och enheter ses över regelbundet. För att föra upp en person, grupp eller enhet på listan krävs enhällighet i EU. Frågan om att utöka listningen av Hizbullah har vid flera tillfällen diskuterats inom EU. Någon utökning av listan är i dagsläget inte aktuell.

Samtidigt är EU fullt enigt om att de gällande sanktionerna mot organisationen måste bibehållas och fullt ut implementeras. Så som Hizbullah agerat, inte minst i samband med den avskyvärda attacken mot israeliska turister i Bulgarien 2012, råder det ingen tvekan om vilket slags organisation vi har att göra med. Organisationens militära aktivitet är ett hot mot stabiliteten i Libanon. Nyligen konstaterade till exempel FN:s särskilda sändebud i internationella Libanontribunalen att personer med kopplingar till Hizbullahs beväpnade gren låg bakom lönnmordet på Libanons före detta premiärminister, Rafiq Hariri, 2005. Hizbullah utgör också en negativ kraft i regionen, inte minst genom sitt deltagande i Syrienkonflikten, sitt stöd till Asadregimen och attacker och hot mot Israel.

Sverige fortsätter givetvis att stå upp för Israels legitima säkerhetsbehov. Det är obestridligt att Hizbullah företagit strids- och terrorhandlingar som ett led i sin väpnade kamp. EU och omvärlden har fördömt detta våld.

Vårt fördömande av Hizbullah står inte i vägen för möjligheterna att verka för en fredlig och stabil utveckling i Libanon. Redan före explosionen i Beirut hamn i augusti brottades landet med en djup politisk, ekonomisk och finansiell kris. Konsekvenserna för befolkningen är mycket kännbara. Andelen fattiga har fördubblats på ett år, liran har förlorat 80 procent av sitt värde och det spås minus 25 procents tillväxt de kommande två åren. Till detta kommer en oroväckande spridning av covid-19 samt förstås den enorma utmaning som det innebär för Libanon att vara värd för nästan två miljoner flyktingar från Syrienkriget och från Palestina.

Dessa utmaningar står i fokus för regeringens och EU:s Libanonpolitik. Den samlade EU-positionen är att det är viktigt för stabiliteten, både i

Libanon och i regionen, samt för vår möjlighet att bidra till denna stabilitet att kommunikationskanalerna hålls öppna till politiska nyckelaktörer och regeringsmedlemmar.

En grundläggande princip i EU:s sanktionspolitik är att sanktionsinstrumentet ska vara en del av en allomfattande politik som inkluderar politisk dialog och andra verktyg som finns till hands. Oavsett vad vi anser om Hizbullah som organisation är det ett faktum att den är en politisk nyckelaktör i Libanon. Hizbullah har ett brett stöd i stora delar av befolkningen, har suttit i det libanesiska parlamentet sedan 1992, har sedan 2012 ingått i flera av landets regeringar och får återkommande goda resultat i lokalvalen. Vi behöver kunna upprätthålla kontakterna och föra en dialog med alla politiska företrädare i Libanon, inklusive folkvalda företrädare för partiet Hizbullah.

Anf. 20 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka för svaret på interpellationen.

När utrikesministern säger att Hizbullah utgör en negativ kraft i Mellanöstern är vi många som instämmer. Det är viktigt att detta sägs. Ord gör skillnad om de följs av handling. Dessvärre tycks viljan till handling saknas från regeringens sida just i det här fallet. Att definiera Hizbullah i dess helhet som terrororganisation är uppenbarligen inte aktuellt för regeringens del.

Fru talman! Gemensamt för de definitioner som används i dag när det gäller terrorism är att de tar sikte på handlingar som har till syfte att skapa skräck, utförs för att nå ett ideologiskt mål och medvetet bortser från säkerheten för oskyldiga civila. Inte i något avseende går det att hävda att Hizbullah faller utanför de här kriterierna. Hizbullah är per definition en terroristorganisation grundad för att militärt förgöra Israel. Det är det uttalade syftet.

Därför ser vi nu hur allt fler demokratier genom nationella beslut definierar Hizbullah i dess helhet som en terrororganisation. Det har skett i USA, i Kanada, i Tyskland, i Storbritannien, i Nederländerna och helt nyligen i Litauen. Fler länder uppges vara på väg i samma riktning, bland annat Österrike och Schweiz. Britterna tog beslutet om terrorstämpling i februari 2019, vilket bland annat innebär att personer som därefter är medlemmar i eller stöder Hizbullah riskerar att dömas till tio år fängelse.

Den brittiske inrikesministern säger att det inte går att skilja mellan en militär och en politisk gren av Hizbullah, som EU gör – det är en konstruerad distinktion. Att rörelsen ska ses som en sammanhållen enhet understryks även av Hizbullahs egna företrädare. Hizbullahs vice generalsekreterare Naim Qassem har sagt på det här sättet: Vi har ingen militär eller politisk gren. Vi har inte Hizbullah å ena sidan och motståndsrörelsen å den andra. Varje element av Hizbullah, allt från de militära befälhavarna till medlemmarna och våra samlade resurser, är i motståndets tjänst. Inget annat än motståndet är vår prioritet.

Ann Linde! Varför blunda för verkligheten? Varför upprätthålla distinktionen mellan en politisk och en militär gren, när till och med Hizbullahs ledning förnekar en sådan uppdelning?

Anf. 21 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! En grundläggande princip i EU:s sanktionspolitik är att sanktionsinstrumentet ska vara en del av en allomfattande politik som inkluderar en politisk dialog och andra verktyg som finns till hands. Oavsett vad vi anser om Hizbullah som organisation är det ett faktum att den är en politisk nyckelaktör i Libanon. Hizbullah har ett brett stöd i stora delar av befolkningen. De har suttit i parlamentet sedan 1992 och i olika regeringar sedan 2012. De får återkommande goda resultat i lokalvalen. Både lokala och nationella val där Hizbullah har rönt framgångar har betecknats som legitima av internationella bedömare. Hizbullah kommer med stor sannolikhet också att ingå i den nya regering som nu förhandlas fram i kölvattnet av explosionen i Beirut hamn.

Till skillnad från andra shiitiska partier i landet, till exempel Amalpartiet, har Hizbullah stöd från shiiter i många olika delar av landet – i södra Libanon, i Beirut, i Bekaadalen och i Hermel i nordost. Hur olyckligt det än må vara från vår synpunkt sett ingår Hizbullah helt enkelt i Libanons politiska mosaik. Vi och EU har därför gjort bedömningen att vi inte ska stänga dörren för dialog.

Det innebär dock inte att vi har en okritisk inställning till Hizbullah. Sveriges fördömande av Hizbullahs terroristdåd är otvetydigt. Som delaktig i Libanons politiska system har organisationen också en uppenbar del i den korruption och det vanstyre som möjliggjorde hamnexplosionen i augusti och som ligger bakom den pågående ekonomiska krisen i landet.

Vi och omvärlden har varit tydliga med vilka förväntningar som finns. FN:s säkerhetsresolutioner 1559 och 1701 kräver att inhemska miliser, det vill säga Hizbullah men också drusiska och kristna sådana, ska avväpnas. Det här kravet är inte uppfyllt i dag. Tvärtom fortsätter Hizbullah att försöka utöka sin vapenarsenal. Hizbullahs roll i Syrienkonflikten står i direkt strid med Libanons så kallade disassociationspolitik, genom vilken man har avsvurit sig en roll i regionala konflikter. Sverige och EU är starkt kritiska till dessa tendenser, och det säger vi också till organisationens företrädare.

Frågan om att utöka listningen av Hizbullah har vid flera tillfällen diskuterats inom EU, och den samlade bilden är att en sådan listning i dagsläget inte är aktuell. Regeringen och EU bör ha möjlighet till dialog även med aktörer vars metoder är förkastliga. Detta är för övrigt en inställning som även tycks delas av de länder som frågeställaren tar upp. Besluten som har tagits i Tyskland och Litauen har primärt bäring på den inhemska hanteringen av Hizbullah. Däremot har de inte signalerat någon avsikt att försöka ändra EU:s listning. Åtminstone i det tyska fallet tycks det även finnas en ambition att upprätthålla dialogen med organisationen i fält.

Anf. 22 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Det vi just hörde bidrar inte till den tydlighet som borde vara självklar när gäller regeringens position i en så här viktig fråga.

Det finns ingen uppdelning mellan en militär och en politisk gren. Hizbullah är en enhetlig shiamuslimsk motståndsrörelse som mördar civila och hotar att utplåna Israel. Det borde vara en given slutsats att behandla hela den organisationen som den vedervärdiga terrororganisation den faktiskt är.

Fru talman! Sedan Hizbullah grundades i början av 1980-talet har organisationen varit inblandad i utländska terrordåd, men också i blodiga strider i Syrien och i en farlig destabilisering av hela Mellanöstern. Trots representationen i Libanons parlament, som utrikesministern talar om, är Hizbullah direkt knutet till diktaturen i Iran – religiöst, politiskt och ekonomiskt.

Ibland sägs det att den sköra maktbalansen i Libanon och kopplingen till Iran gör omvärldens relation till Hizbullah till en komplicerad fråga. Utrikesministern är inne på detta. Men det är inget annat än ett villospår. Den iranska regimen har i över 40 år förtryckt sin egen befolkning och avrättat oskyldiga. Samtidigt har Islamiska republikens revolutionsgarde mördat och skövlat i svårt plågade grannländer som Syrien, Jemen och Irak.

Kring detta, Ann Linde, krävs det klarspråk. Det gör det också om det faktum att Iran är världens största finansiär av internationell terrorism. Så har ayatollorna i Teheran exempelvis beväpnat Hizbullah i en omfattning som för länge sedan borde ha fått omvärlden att resa sig. En arsenal av 130 000 missiler är i detta nu riktad mot Israel. Utveckling av egen precisionstyrd ammunition pågår. Detta innebär att Hizbullah med Irans hjälp kan hota hela den judiska staten.

Fru talman! Utan att se verkligheten som den är, utan att se sambanden, riskerar vi att en dag tvingas konstatera att katastrofen är ett faktum. Hizbullah är en terroristorganisation. Iran styrs av en terrorregim. Delar utrikesministern den djupa oro som långt fler än Kristdemokraterna känner inför detta?

Anf. 23 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Går det verkligen att tala om en militär och en politisk gren av Hizbullah? Hizbullah har ett brett stöd i stora delar av befolkningen. Man representeras i det libanesiska parlamentet och har ingått i flera regeringar. Man hade till exempel posten som hälsominister i den senaste regeringen, och man kommer med stor sannolikhet att delta i den nya regering som kommer.

Hizbullahs ledare, shejk Nasrallah, har uttryckt att Hizbullahs väpnade och politiska kamp är två sidor av samma mynt. Han sägs också vara hjärnan bakom organisationens så kallade twin-track approach. Det innebär att man parallellt med den militära kampen ska öka sitt sociala och politiska engagemang.

Den väpnade kampen mot Israel har haft en central betydelse för Hizbullah ända sedan organisationens bildande. Det är något som vi starkt fördömer. Den huvudsakliga militära friktionsytan sedan Israel drog sig tillbaka från Libanon år 2000 är numera de så kallade Shebaagårdarna som annekterades av Israel från Syrien 1981.

Huruvida det går att separera den militära grenen från det politiska arbetet är i någon mån en akademisk fråga. Vissa bedömare pekar på likheterna med debatten om IRA och Sinn Féin för att illustrera att rörelsen inrymmer både våldsammare och mer konstruktiva element. Tydligt är att Hizbullahs sociala verksamhet bidrar till att organisationen har fått denna popularitet bland befolkningen.

Fru talman! Det stämmer att ett antal länder i Europa har ett annat förhållningssätt till Hizbullah. Serbien och Kosovo meddelade sin nya stånd-

punkt i samband med statsbesöket i Washington DC för några veckor sedan. Inom EU har Litauen nyligen fattat ett nationellt beslut om att belägga personer med Hizbullahanknytning med inreseförbud. Tysklands inrikesdepartement har också belagt organisationen med verksamhetsförbud i Tyskland.

Men varken Litauen eller Tyskland driver för närvarande frågan om en utökning av EU-listningen i Bryssel. Tvärtom har man från tyskt håll uttryckligen klargjort att det rör sig om ett nationellt beslut som inte ska förhindra deras kontakter med Hizbullah i fält.

När EU:s utrikesministrar talade om Libanon i samband med sammanträdet i rådet för utrikesfrågor den 21 september lyftes heller inte några röster för en breddad listning av organisationen. Fokus låg i stället på att uttrycka EU:s stöd för den libanesiska befolkningen och att driva på för bildandet av en regering som skyndsamt kan ta sig an de reformer som krävs för att vända utvecklingen i landet.

EU:s ansats är alltså att det krävs en möjlig dialog och politiska företrädare för att en fungerande regering ska kunna komma på plats och kunna ta sig an de omfattande utmaningar som landet står inför.

Anf. 24 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Utrikesministern har i debatten uppehållit sig kring detta med sanktioner. Det är som att tala om sanktioner mot al-Qaida eller sanktioner mot Islamiska staten. Det är terrororganisationer vi talar om. De ska förbjudas. Anhängarna är terrorister. De ska dömas och fängslas. Sanktioner, Ann Linde, är inte svaret på den internationella terrorism som i grunden hotar demokrati och det öppna samhälle som vi värnar.

Förra sommaren, i juli, varnade Hizbullahs ledare Hassan Nasrallah för att Israel kan utplånas vid ett krig mellan Iran och USA. Nasrallah hänvisade bland annat till de avancerade vapen som Hizbullah förfogar över i Libanon.

Det är ingen tvekan om att det uttalade målet för Hizbullah och andra terrororganisationer är att utplåna Israel. Det hotet är reellt. EU, liksom medlemsländernas regeringar, borde rakryggat ställa sig på Israels sida i kampen mot terrorismen och göra allt som går för att undanröja det existentiella hotet mot det judiska folket.

Att terrorklassa Hizbullah i dess helhet är ett viktigt steg i just den riktningen. För Kristdemokraterna är det en självklarhet att stödja detta. Det är en del av den internationella kampen mot terrorismen.

Fru talman! Jag hade hoppats att utrikesministern i den här diskussionen skulle ge uttryck för en liknande uppfattning. Nu blev det inte så. Men jag vill ändå tacka för debatten.

Anf. 25 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! EU och Sverige har tydliggjort att vi kommer att agera med kraft mot alla våldsyttningar. Jag har ingen annan åsikt än interpellanten om att helt fördöma de oacceptabla terroristattacker, hot om våld och förekommande våld mot staten Israel. Vi står upp för Israels absolut legitima säkerhetsbehov. Det är ingen skillnad där.

De sanktioner som EU har som är utformade i dag är en signal om att det enda acceptabla för Hizbullah är att välja en annan väg och att delta i

Prot. 2020/21:15
25 september

Svar på
interpellationer

politiken på samma premisser som andra partier i Libanon utan att använda våld eller militärt våld.

EU:s bedömning är att en listning av Hizbullahs politiska gren skulle riskera att tvärtom öka legitimiteten och öka det folkliga stödet bland Libanons shiamuslimer. För att främja ett mer demokratiskt, jämlikt och stabilt Libanon bör i stället fokus ligga på att främja fungerande samhällstjänster, stabil ekonomi, frihet från korruption och en väg ut ur det sektaristiska politiska systemet, som blir en hämsko för en verklig förändring i landet. Det är också de frågorna som framhävs under de folkliga protester som har blossat upp i landet de senaste åren.

Tack, Lars Adaktusson, för interpellationen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2020/21:9 om den i Iran dömda svenske medborgaren Ahmadreza Djalali

Anf. 26 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Lars Adaktusson har frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder med anledning av att Ahmadreza Djalali nu har ställts inför en iransk åklagare, om jag kommer att vidta några åtgärder med anledning av Djalalis allvarliga hälsotillstånd och den uttalade risken för insjuknande i covid-19 samt hur jag i övrigt kommer att agera i fallet Djalali. Vidare har Lars Adaktusson frågat mig om jag kommer att ta något initiativ för att kontakta de länder som har erbjudit sig att ta upp ärendet med den iranska regimen.

Jag vill börja med att framhålla det stora allvar med vilket jag och regeringen ser på Ahmadreza Djalalis fall. Hans situation är utan tvekan fortsatt mycket allvarlig, och våra ansträngningar för honom fortsätter med oförminskad styrka. Ahmadreza Djalali har inom sin profession, katastrofmedicin, bott och arbetat i flera länder, och jag kan konstatera att det finns ett intresse och engagemang för hans fall också i bland annat dessa länder.

Sverige kräver att dödsdomen mot Ahmadreza Djalali inte verkställs, och vi har tillsammans med övriga EU protesterat mot dödsstraffet vid upprepade tillfällen. EU är en drivande aktör i arbetet för att avskaffa dödsstraffet, och Sverige har en aktiv del i detta arbete.

I våra kontakter med företrädare för Iran framhåller vi också oro över Ahmadreza Djalalis hälsotillstånd, och vi understryker vikten av att han ges den vård han behöver.

I enlighet med de rättigheter som följer av Wienkonventionen om konsulara förbindelser begär vi kontinuerligt – också på hög nivå – att konsulara besök ska kunna genomföras hos Ahmadreza Djalali. Iran har dock valt att inte gå oss till mötes, och man har inte beviljat tillstånd för besök med hänvisning till att man betraktar Ahmadreza Djalali som enbart iransk medborgare. Även detta ser jag och regeringen mycket allvarligt på, och vi delar inte den bilden.

I samband med utbrottet av covid-19 släpptes ett stort antal fångar i Iran. I anslutning till att informationen om dessa frigivningar nådde oss reste vi även Ahmadreza Djalalis fall och betonade ånyo hans hälsosituation. Detta skedde dock utan att vi fick gehör.

Regeringens röst är tydlig i kraven gentemot Iran, och vi kommer inte att ge upp våra konsulära ansträngningar för Ahmadreza Djalali.

Lars Adaktusson nämner i sin interpellation även ett möte på Sveriges ambassad i Teheran nyligen, där Ahmadreza Djalalis advokat, men inte Djalalis syster, släpptes in.

Jag vill upplysa om att det på grund av den svåra situation som råder med covid-19 i Iran har fattats beslut om att minska antalet besök till ambassaden, detta för att skydda både besökare och ambassadens personal. Den som avser att besöka ambassaden informeras alltid om dessa regler på förhand.

UD i Stockholm står liksom tidigare i nära kontakt med Ahmadreza Djalalis hustru Vida Mehrannia. Ambassaden i Teheran står i kontakt med Ahmadreza Djalalis juridiska ombud och Djalalis i Iran bosatta anhöriga.

Anf. 27 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Inledningsvis vill jag tacka för svaret på mina frågor om detta djupt tragiska fall.

Jag delar bedömningen att situationen för Ahmadreza Djalali är djupt allvarlig. Hans hälsotillstånd har på sistone försämrats. Samtidigt konstaterar jag att utrikesministern inte svarar på frågorna i interpellationen, exempelvis om vilka åtgärder som har vidtagits från svensk sida med anledning av det försämrade hälsoläget och om kontakter har tagits med de länder som erbjudit sig att hjälpa till att ta upp fallet Djalali med den iranska regimen. Förhoppningsvis får vi svar på de frågorna längre fram i debatten.

Fru talman! Det är riktigt att det finns ett stort både intresse och engagemang för Djalalis öde utanför Sveriges gränser, som Ann Linde påpekar. Flera oberoende FN-expertyper, Amnesty International, Europaparlamentet, 135 Nobelpristagare, kollegor vid Karolinska institutet i Stockholm – samtliga anser utifrån olika granskningar att Djalali är oskyldig och som en följd av detta omedelbart måste frigges.

Det som kallas oskuldspresumtion, den centrala rättsprincip som anger att en anklagad person ska betraktas som oskyldig tills motsatsen bevisats, måste självklart vara grundläggande också i UD:s hantering av konsulära ärenden. Därför, fru talman, är det anmärkningsvärt att utrikesministern i sina offentliga uttalanden om Djalali inte ställer krav på att han omedelbart ska frigges.

Precis som i andra sammanhang säger Ann Linde i svaret på min interpellation att ”Sverige kräver att dödsdomen mot Ahmadreza Djalali inte verkställs”. Men något krav på frigivande finns inte. Detta väcker förstås frågor. Det noteras bland de människorättsorganisationer och företrädare för andra länder som är engagerade i fallet. Med största sannolikhet noteras det också i Teheran – dessvärre.

Helt nyligen ställdes Ahmadreza Djalali inför en åklagare. Utrikesministern nämnde detta. I hotfulla ordalag meddelades att hans tid snart är ute och att agerandet från Sverige tyder på att ingen på allvar bryr sig om hans fall. Hånfullt konstaterades att ett verkställande av dödsstraffet visserligen skulle leda till svensk kritik men att det snart skulle blåsa över.

Så, fru talman, agerar en skurkregim vars fullständiga förakt för sanning, humanitet och människovärde genomsyrar allt den gör.

Jag vill fråga utrikesministern hur hon ser på den iranska regimens agerande i det här fallet. Och varför uttalar inte Ann Linde något offentligt krav på ett omedelbart frigivande av den svenske medborgaren Djalali?

Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Situationen för mänskliga rättigheter i Iran är fortsatt allvarlig. Jag vill ta upp några aspekter på läget i Iran och vad den svenska regeringen anser om det.

Låt mig börja med Ahmadreza Djalalis situation. Regeringens röst är mycket tydlig i kraven gentemot Iran. Vi kräver med enfaset att hans dödsdom inte ska verkställas. Detta är också något som jag personligen har tagit upp i mina kontakter med min motsvarighet, utrikesminister Zarif.

Den omfattande tillämpningen av dödsstraffet i Iran, även när det gäller minderåriga förövare, är mycket bekymmersam. Sveriges hållning när det gäller dödsstraffet är väl känd. Det är ett omänskligt, grymt och oätternkallt straff som strider mot de mänskliga rättigheterna. Vi fördömer dödsstraffets tillämpning i alla dess former.

Sverige har också varit tydligt med hur allvarligt vi ser på uppgifterna om de höga dödstalen i samband med demonstrationerna i Iran under senhösten 2019. Jag har själv tydligt fördömt det våld som demonstranterna utsattes för i samband med demonstrationerna och framhållit vikten av att mänskliga rättigheter i Iran respekteras, inklusive yttrande-, mötes- och föreningsfrihet.

Jag uppmärksamade också nyligen en rapport som Amnesty International publicerade den 2 september om kränkningar av mänskliga rättigheter efter demonstrationerna i Iran i november 2019. Här uttryckte jag regeringens stöd för en full utredning av rapportens uppgifter.

Den svenska regeringen kommer att fortsätta ha en uppriktig bilateral dialog med iranska företrädare i dessa frågor. Den tydliga svenska linjen framförs ibland endast direkt till Iran och ibland, när det bedöms gynna saken, också offentligt.

Jag uttryckte på sociala medier den 14 september min bestörtning över avrättningen av brottaren Navid Afkari. Dessförinnan, den 9 september, uttalade Sverige genom vår MR-ambassadör Annika Ben David kravet att Navid Afkari dödsdom inte skulle verkställas.

Vi arbetar också aktivt inom EU och FN. Inom EU, som står enat i frågan om dödsstraffet, bidrar Sverige till gemensamma uttalanden. EU fördömde samlat avrättningen av Afkari i ett uttalande den 14 september. Sverige deltar också i att uppvakta de iranska myndigheterna, ofta till stöd för enskilda dödsdömda fångar. Så har även skett i fallet Ahmadreza Djalali. Detta gemensamma agerande ger ökad tyngd.

Jag vill här framhålla att vi självfallet samråder med andra länder i Djalalis fall, även om jag inte kan gå närmare in på med vilka länder detta sker.

I november 2019 granskades Iran återigen i FN:s universella granskningsmekanism Universal Periodic Review. Denna gång gav Sverige Iran rekommendationer om avskaffande av dödsstraffet, fullt tillträde till specialrapportören för mänskliga rättigheter i Iran och skydd av människorättsförsvarare. Inom FN är Sverige också aktivt genom EU i förhandlingar om en årlig resolution om situationen för mänskliga rättigheter i Iran.

Regeringen fortsätter oförtrutet att främja respekten för mänskliga rättigheter i Iran, både bilateralt och i multilaterala forum, genom att använda en bred palett av olika instrument. Självfallet fortsätter våra ansträngningar för Ahmadreza Djalali med oförminskad styrka.

Prot. 2020/21:15
25 september

Svar på
interpellationer

Anf. 29 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Den här debatten handlar ju om ett konsulärt ärende mellan Sverige och Iran. Men den handlar framför allt om en tragedi för en oskyldigt dömd 49-årig svensk medborgare och hans familj – hustrun Vida och två barn som sedan 2016 lever i en konstant oro för sin pappa.

Utrikesministern intygar att fallet tas på största allvar, att stora ansträngningar görs och att Djalalis situation tas upp direkt med den iranska regimen när tillfälle ges. Detta välkomnas självfallet av alla som är engagerade i fallet.

Men även det som inte görs, Ann Linde, måste kunna diskuteras, speciellt i den situation som råder. Varför ställs inte krav på en omedelbar frigivning? Varför kontaktas inte USA, Belgien och Schweiz, de länder som enligt Djalalis advokat har erbjudit sig att hjälpa till? Varför får samma advokat beskedet från svenska ambassaden i Teheran att inget mer finns att göra i fallet Djalali, när UD här hemma säger något helt annat?

De här och andra frågor behöver besvaras för att ge Ahmadreza Djalali och hans anhöriga hopp, men också för att allmänheten ska känna förtroende för den myndighet som är ansvarig för det som görs – och för det som inte görs.

Svara gärna på frågorna, Ann Linde!

Anf. 30 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Våra ansträngningar för Ahmadreza Djalali fortsätter med oförminskad kraft. Vi tar kontinuerligt upp hans fall med företrädare för Iran på hög nivå både i Stockholm och Teheran. Jag har själv tagit upp fallet med min iranska motsvarighet, utrikesminister Zarif, vid upprepade tillfällen. I kontakterna kräver vi att påföljden omvandlas. Vi framhåller också Ahmadreza Djalalis oroande hälsotillstånd, och vi understryker vikten av att han får den vård som han behöver.

Som Lars Adaktusson vet är Sveriges hållning när det gäller dödsstraff mycket känd. Sverige och EU fördömer tillämpningen av dödsstraffet i alla former. Ett intensivt arbete sker för Ahmadreza Djalali både i Stockholm och vid ambassaden i Teheran. Vi står i fortsatt nära och kontinuerlig kontakt med företrädare för Iran. I de här kontakterna framför vi med emphasis Sveriges och övriga EU:s syn på dödsstraffet och att Djalalis dödsstraff ska omvandlas.

Genom vår ambassad i Teheran deltar vi i gemensamma EU-démarcher till det iranska utrikesdepartementets rättsväsen. Vid den senaste EU-démarchen i fallet togs också den oroande informationen om Ahmadreza Djalalis hälsotillstånd upp.

Anf. 31 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Det är bra och ska välkomnas att Sverige går i bräschen i kampen mot dödsstraffet. Det gäller i alla sammanhang och överallt, var det än sker i världen.

Men tyst diplomati, undvikande svar och diskreta kontakter har sin tid och sin givna plats i hanteringen av våra konsulära ärenden. Problemet är att i fallet Djalali är det skedet passerat. Såväl han själv som hans närmaste larmar om att situationen är akut. Tiden håller på att rinna ut, Ann Linde.

Av det skälet måste den svenska regeringens budskap till den iranska regimen tydliggöras och skärpas väsentligt. Normala relationer och fortsatt diplomatiskt umgänge med en diktaturregim som vägrar frige en oskyldig och svårt sjuk svensk medborgare är en omöjlighet. Fortsatt svenskt stöd till det för Iran så viktiga internationella kärnenergiavtalet JCPOA borde likaledes vara en omöjlighet i den här situationen. Det är den typen av besked som måste förmedlas till regimen i Teheran.

Jag hoppas att regeringen är villig att agera på det sättet innan det blir för sent.

Anf. 32 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Lars Adaktusson, för interpellationen i den här viktiga frågan!

Sveriges position när det gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är tydlig, och vi framför den regelbundet och offentligt i våra kontakter med Iran.

Vår syn på MR-situationen i Iran framgår också av de offentliga rapporter som UD tar fram och som uppdateras regelbundet. De täcker inte minst frågor om diskriminering av kvinnor och flickor, respekt för yttrandefrihet och naturligtvis också tillämpningen av dödsstraffet.

Jag vill försäkra att Sverige kommer att fortsätta att vara en drivande och tydlig röst för respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati, rättsstatens principer och allas lika värde. Vi kommer att fortsätta att regelbundet ta upp de här frågorna med Iran.

Jag vill avslutningsvis upprepa att jag ser med stort allvar på Ahmadreza Djalalis situation, och våra ansträngningar för honom fortsätter med oförminskad styrka.

Sverige kommer att fortsätta att kräva att dödsdomen mot Ahmadreza Djalali inte verkställs. Våra krav på fullt konsulärt tillträde kvarstår. Vi är oroade över Ahmadreza Djalalis hälsotillstånd och fortsätter att kräva av iranska företrädare att han ska ges den vård han behöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 september

2020/21:95 Återvätning av torvmark

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:96 Kadmiumfonden

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:97 Generella dispenser för mobilkranar

av *Monika Lövgren* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:98 Generella dispenser knutna till fordonstyp

av *Monika Lövgren* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:99 Missbruksvården

av *Christina Östberg* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:100 Schablonen för timersättning inom assistansersättningen

av *Pia Steensland* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:101 Placering av oberoende institution för mänskliga rättigheter

av *Elin Gustafsson* (S)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:102 Preems utbyggnad

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:103 Särbehandling av sjukskrivna vid dag 180

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Prot. 2020/21:15

25 september

§ 7 Kammaren åtskildes kl. 10.35.

Sammanträdet leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 2 Svar på interpellationerna 2020/21:12 och 13 om månggiften i Sverige	1
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	1
Anf. 2 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	2
Anf. 3 SARA GILLE (SD).....	3
Anf. 4 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 5 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	5
Anf. 6 SARA GILLE (SD).....	6
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
Anf. 8 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	8
Anf. 9 TREDJE VICE TALMANNEN.....	8
Anf. 10 SARA GILLE (SD).....	8
Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
§ 3 Svar på interpellation 2020/21:5 om skyddet av doktor Mukwege	9
Anf. 12 Utrikesminister ANN LINDE (S)	9
Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	10
Anf. 14 Utrikesminister ANN LINDE (S)	11
Anf. 15 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	12
Anf. 16 Utrikesminister ANN LINDE (S)	13
Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	14
Anf. 18 Utrikesminister ANN LINDE (S)	14
§ 4 Svar på interpellation 2020/21:6 om terrorklassning av islamist rörelsen Hizbullah	15
Anf. 19 Utrikesminister ANN LINDE (S)	15
Anf. 20 LARS ADAKTUSSON (KD)	16
Anf. 21 Utrikesminister ANN LINDE (S)	17
Anf. 22 LARS ADAKTUSSON (KD)	17
Anf. 23 Utrikesminister ANN LINDE (S)	18
Anf. 24 LARS ADAKTUSSON (KD)	19
Anf. 25 Utrikesminister ANN LINDE (S)	19
§ 5 Svar på interpellation 2020/21:9 om den i Iran dödsdömde svenske medborgaren Ahmadreza Djalali.....	20
Anf. 26 Utrikesminister ANN LINDE (S)	20
Anf. 27 LARS ADAKTUSSON (KD)	21
Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S)	22
Anf. 29 LARS ADAKTUSSON (KD)	23
Anf. 30 Utrikesminister ANN LINDE (S)	23
Anf. 31 LARS ADAKTUSSON (KD)	23
Anf. 32 Utrikesminister ANN LINDE (S)	24

§ 6 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	24	Prot. 2020/21:15
§ 7 Kammaren åtskildes kl. 10.35.....	25	<u>25 september</u>